

MIROSŁAW SITARZ

ZADANIA MEDIÓW W REALIZACJI MISJI NAUCZYCIELSKIEJ KOŚCIOŁA W POLSCE

Zadania mediów w realizacji misji nauczycielskiej Kościoła w Polsce wynikają z nakazu, jaki Chrystus powierzył Kościołowi: „Idźcie więc i nauczajcie wszystkie narody [...]. Uczyć je zachowywać wszystko, co wam przykazałem” (Mt 28,19-20). Nakaz ten jest stale obowiązujący, bez względu na okoliczności, w których Kościół spełnia swoją posługę, zmieniają się tylko sposoby realizacji misji. Dlatego też ustawodawca w Kodeksie Prawa Kanonicznego z 1983 r.¹ w kan. 747 § 1 stwierdza: „Kościół, któremu Chrystus Pan powierzył depozyt wiary, aby z asystencją Ducha Świętego strzegł święcie prawdy objawionej, wnikliwie badał, wiernie głosił i wykladał, ma obowiązek i wrodzone prawo przepowiadania Ewangelii wszystkim narodom, niezależnie od jakiegokolwiek ludzkiej władzy, także z zastosowaniem właściwych sobie środków społecznego przekazu”. W kan. 761 dodaje: „Do głoszenia nauki chrześcijańskiej należy stosować różne dostępne środki, zwłaszcza przepowiadanie i nauczanie katechetyczne, które zajmują zawsze naczelną rolę; następnie przedstawianie nauki w szkołach, w akademiach, na konferencjach i różnego rodzaju zebraniach; upowszechnianie jej przez publiczne deklaracje, dokonywane przez kompetentną władzę z okazji pewnych wydarzeń, nadto przez słowo drukowane oraz inne środki społecznego przekazu”. Określa także sposób realizacji tego zadania. „Naukę chrześcijańską

Ks. dr hab. MIROSŁAW SITARZ, prof. KUL – kierownik Katedry Kościelnego Prawa Publicznego i Konstytucyjnego, Instytut Prawa Kanonicznego, Wydział Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, Al. Raclawickie 14, 20-950 Lublin; e-mail: mpsitarz@kul.lublin.pl

¹ *Codex Iuris Canonici auctoritate Ioannis Pauli PP. II promulgatus* (25.01.1983), AAS 75 (1983), pars II, s. 1-317; tekst polski: *Kodeks Prawa Kanonicznego*. Przekład polski zatwierdzony przez Konferencję Episkopatu, Pallottinum, Poznań 1984 [dalej: KPK/83].

należy wykładać w sposób dostosowany do poziomu słuchaczy i z uwzględnieniem potrzeb czasu” (kan. 769).

Kościół, uwzględniając potrzeby czasu, zmieniał swój stosunek do mass mediów. Obowiązujące nauczanie Kościoła dotyczące środków społecznego przekazu zawarte jest w uchwałach Soboru Watykańskiego II. Podstawowym źródłem, w którym została określona nauka Kościoła na temat mass mediów, jest dekret *Inter mirifica*². Kwestie dotyczące środków społecznego przekazu zostały uregulowane w dwóch konstytucjach (*Sacrosanctum concilium*³ nr 20; *Gaudium et spes*⁴ nr 6, 54, 61), pięciu dekretach (*Christus Dominus*⁵ nr 13; *Optatam totius*⁶ nr 2; *Apostolicam actuositatem*⁷ nr 8; *Ad gentes divinitus*⁸ nr 19, 26, 31; *Presbyterorum ordinis*⁹ nr 11) oraz w dwóch deklaracjach (*Gravissimum educationis*¹⁰ wstęp i nr 4; *Dignitatis humanae*¹¹ nr 4). Uchwały Vaticanum II odegrały znaczącą rolę w rozwoju struktur odpowiedzialnych za środki społecznego przekazu,

² SACROSANCTUM CONCILIUM OECUMENICUM VATICANUM II, Decretum de instrumentis communicationis socialis *Inter mirifica* (4.12.1963), AAS 56 (1964), s. 145-157 [dalej: IM]; tekst polski w: SOBÓR WATYKAŃSKI II, *Konstytucje, dekryty, deklaracje*, tekst polski, nowe tłumaczenie, Pallottinum, Poznań 2002, s. 87-95.

³ SACROSANCTUM CONCILIUM OECUMENICUM VATICANUM II, Constitutio de Sacra Liturgia *Sacrosanctum Concilium* (4.12.1963), AAS 56 (1964), s. 97-138; tekst polski w: SOBÓR WATYKAŃSKI II, *Konstytucje, dekryty, deklaracje*, s. 48-78.

⁴ SACROSANCTUM CONCILIUM OECUMENICUM VATICANUM II, Constitutio pastoralis de Ecclesia in mundo huius temporis *Gaudium et spes* (7.12.1965), AAS 58 (1966), s. 1025-1115; tekst polski w: SOBÓR WATYKAŃSKI II, *Konstytucje, dekryty, deklaracje*, s. 526-606.

⁵ SACROSANCTUM CONCILIUM OECUMENICUM VATICANUM II, Decretum de pastoralis Episcoporum munere in Ecclesia *Christus Dominus* (28.10.1965), AAS 58 (1966), s. 673-696; tekst polski w: SOBÓR WATYKAŃSKI II, *Konstytucje, dekryty, deklaracje*, s. 236-258.

⁶ SACROSANCTUM CONCILIUM OECUMENICUM VATICANUM II, Decretum de institutione sacerdotali *Optatam totius* (28.10.1965), AAS 58 (1966), s. 713-727; tekst polski w: SOBÓR WATYKAŃSKI II, *Konstytucje, dekryty, deklaracje*, s. 288-301.

⁷ Sacrosanctum Concilium Oecumenicum Vaticanum II, Decretum de apostolatu laicorum *Apostolicam actuositatem* (18.11.1965), AAS 58 (1966), s. 837-864; tekst polski w: SOBÓR WATYKAŃSKI II, *Konstytucje, dekryty, deklaracje*, s. 377-401.

⁸ SACROSANCTUM CONCILIUM OECUMENICUM VATICANUM II, Decretum de activitate missionali Ecclesiae *Ad gentes divinitus* (7.12.1965), AAS 58 (1966), s. 947-990; tekst polski w: SOBÓR WATYKAŃSKI II, *Konstytucje, dekryty, deklaracje*, s. 433-471.

⁹ SACROSANCTUM CONCILIUM OECUMENICUM VATICANUM II, Decretum de presbyterorum ministerio et vita *Presbyterorum ordinis* (28.10.1965), AAS 58 (1966), s. 991-1024; tekst polski w: SOBÓR WATYKAŃSKI II, *Konstytucje, dekryty, deklaracje*, s. 478-508.

¹⁰ Sacrosanctum Concilium Oecumenicum Vaticanum II, Declaratio de educatione christiana *Gravissimum educationis* (28.10.1965), AAS 58 (1966), s. 728-739; tekst polski w: SOBÓR WATYKAŃSKI II, *Konstytucje, dekryty, deklaracje*, s. 314-324.

¹¹ SACROSANCTUM CONCILIUM OECUMENICUM VATICANUM II, Declaratio de libertata religiosa *Dignitatis humanae* (7.12.1965), AAS 58 (1966), s. 929-946; tekst polski w: SOBÓR WATYKAŃSKI II, *Konstytucje, dekryty, deklaracje*, s. 410-421.

a także nadały kształt posoborowemu prawodawstwu powszechnemu i partykularnemu. Papież Paweł VI, realizując postulaty soborowe, utworzył Papieską Komisję ds. Środków Społecznego Przekazu, która promulgowała instrukcję *Communio et progressio*¹². Zgodnie z postanowieniem Soboru, „należy ustanowić we wszystkich diecezjach świata dzień, w którym każdego roku wierni będą pouczani o swoich obowiązkach pod tym względem, zachęceni do zanoszenia w tej intencji modlitw i do składania na ten cel ofiar, które winny być przeznaczane na organizowanie i utrzymywanie instytucji i przedsięwzięć, popieranych na tym polu przez Kościół, stosownie do potrzeb świata katolickiego” (IM 18). W 1967 r. papież Paweł VI ustanowił Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu w celu skuteczniejszego umacniania różnorodnych form apostołstwa w zakresie środków społecznego przekazu. Z okazji tego dnia papież każdego roku ogłasza orędzia, w których wyjaśniają aktualne kwestie dotyczące mediów¹³. W Polsce dzień ten obchodzony jest w trzecią niedzielę września¹⁴. Stolica Apostolska tematyce mediów pośrednio lub bezpośrednio poświęciła różnej rangi dokumenty, takie jak adhortacja apostolska *Evangelii nuntiandi*¹⁵, czy list apostolski motu proprio *Ubicumque et semper* powołujący do życia Papieską Radę ds. Krzewienia Nowej Ewangelizacji¹⁶, a także różne wypowiedzi papieskie. Natomiast ustawodawca kodeksowy środkom społecznego przekazu poświęcił w Księdze III Tytuł IV „Środki społecznego przekazu, w szczególności książki”, kan. 822-832

¹² PONTIFICIUM CONSILIUM INSTRUMENTIS COMMUNICATIONIS SOCIALIS PRAEPOSITUM, Instructio pastoralis ad Decretum Concilii Oecumenici Vaticani II de Instrumentis Communicationis Socialis rite applicandum de mandato eiusdem Concilii exarata *Communio et progressio* (23.05.1971), AAS 63 (1971), s. 593-656; tekst polski w: E. SZTAFROWSKI (oprac.), *Posoborowe prawodawstwo kościelne (dokumenty prawno-liturgiczne)*, t. IV, z. 1, Akademia Teologii Katolickiej, Warszawa 1972, s. 186-320 (nr 7083-7269).

¹³ Paweł VI ogłosił 12 takich dokumentów, Jan Paweł II – 27, Benedykt XVI – 8, a od 2014 r. tradycję tę kontynuuje papież Franciszek, <http://www.paulus.org.pl/display,212.html> [dostęp: 1.09.2015]. Szerzej zob. M. LIS (oprac. i red.), *Orędzia Papieskie na Światowe Dni Komunikacji Społecznej 1967-2002*, Edycja Świętego Pawła, Częstochowa 2002.

¹⁴ *Ewangelizacja kultury i środków społecznego przekazu*, [w:] *II Polski Synod Plenarny (1991-1999)*, Pallottinum, Poznań 2001, s. 121, nr 85.

¹⁵ PAULUS PP. VI, Adhortatio apostolica Ad Episcopos, Sacerdotes et Christifideles totius Catholicae Ecclesiae: de Evangelizatione in mundo huius temporis *Evangelii nuntiandi* (8.12.1975), AAS 68 (1976), s. 5-76 [dalej: EN]; tekst polski: *Adhortacja apostolska papieża Pawła VI do biskupów, kapłanów i wiernych całego Kościoła katolickiego o ewangelizacji w świecie współczesnym*, Referat Katechetyczny, Kielce 1990.

¹⁶ BENEDICTUS PP. XVI, Litterae apostolicae motu proprio datae quibus Pontificium Consilium de Nova Evangelizatione promovenda constituitur *Ubicumque et semper* (21.09.2010), AAS 102 (2010), s. 788-792; tekst polski w: M. SITARZ, A. ROMANKO, U. WASILEWICZ [i in.] (red. i oprac.), *Ustrój hierarchiczny Kościoła. Wybór źródeł 2*, Towarzystwo Naukowe KUL, Lublin 2013, s. 207-215.

oraz osiem innych przepisów poświęconych tematyce mediów (kan. 666; 747§ 1; 761; 772 § 2; 779; 804 § 1; 1063 1°; 1369).

Zanim zostaną scharakteryzowane poszczególne zadania mediów, trzeba określić, co należy rozumieć współcześnie pod tym pojęciem.

1. POJĘCIE „MEDIA”

Sobór Watykański II nie zdefiniował mediów. W dekrete *Inter mirifica* stwierdził: „Spośród podziwu godnych wynalazków techniki, które geniusz ludzki za pomocą Bożą w naszych zwłaszcza czasach odkrył w rzeczach stworzonych [...] które odnoszą się przede wszystkim do ducha ludzkiego, a które odsłoniły nowe drogi do przekazywania z największą łatwością wszelkiego rodzaju wiadomości, myśli i wskazań. Wśród wynalazków tych najdonioślejsze są urządzenia, które z natury swojej zdolne są osiągnąć i poruszyć nie tylko jednostki, lecz także całe zbiorowości i całą społeczność ludzką, jak: prasa, kinematografia, radiofonia, telewizja i inne tym podobne. Można je dlatego słusznie nazwać środkami społecznego przekazu” (nr 1)¹⁷.

Ustawodawca na określenie mediów stosuje dwa terminy: *De instrumentis communicationis socialis* (kan. 822-832; 761; 779; 804 § 1; 822; 823 § 1; 1063 1°; 1369) i *media communicationis socialis* (kan. 666 i 747 § 1), co w polskim tłumaczeniu zostało przełożone jednym określeniem: „środki społecznego przekazu”. W Kodeksie zostały wyróżnione następujące środki społecznego przekazu: dzienniki (*diaria*), czasopisma (*libella*), periodyki (*periodica*), przekaz radiowy (*via radiophonica*) i telewizyjny (*via televisifica*), „wszelkiego rodzaju pisma do publicznego rozpowszechniania” (*quae scripta divulgationi publicae destinata applicanda*), „inne pisma” (*alia scripta*).

Pojęciem środków społecznego przekazu określane są: publikatory, środki masowej komunikacji, środki masowego przekazu, mass media, media, urządzenia techniczne, instytucje i organizacje do przesyłania treści (informacji) w sposób publiczny i pośredni do licznych, rozproszonych odbiorców, najczęściej jednokierunkowo (od nadawcy do odbiorcy), co je różni od środków komunikacji bezpo-

---

¹⁷ Papiaska Komisja ds. Środków Społecznego Przekazu w Instrukcji *Communio et progressio* również nie zdefiniowała pojęcia „media”. Stwierdziła: „Zjednoczenie i postęp we współżyciu ludzkim są najważniejszym założeniem i celem społecznego przekazu i środków przez niego stosowanych, takich jak prasa, kino, radio i telewizja. Ciągłe udoskonalanie wspomnianych środków technicznych oraz ich powszechna dostępność sprawiają, że środki społecznego przekazu wywierają coraz większy wpływ na życie i sposób myślenia ludzi” (nr 1).

średniej. W aspekcie socjologicznym do środków społecznego przekazu zalicza się gazety, czasopisma, plakaty, billboardy, książki, radio, telewizję, film, płyty, kasety, Internet¹⁸. Natomiast w aspekcie pedagogicznym należy zwrócić uwagę na wychowanie do prawidłowego odbioru mediów, które z jednej strony informują, edukują, bawią, kształtują opinie i postawy, zaś z drugiej mogą ograniczać, a nawet deformować rozwój osobowości człowieka¹⁹.

2. ZADANIA MEDIÓW

Przemiany, które zachodzą w społeczeństwie globalnym oraz rozwój nowych technologii, powodują, że Kościół – chcąc być obecny i rozpoznawalny w świecie, a przede wszystkim realizując swój pierwszoplanowy obowiązek, jakim jest ewangelizacja, która „powinna badać wszystkie drogi, sięgać po wszystkie środki aby w porę i nie w porę (2 Tym 4, 2) rozsiewać Słowo, głosić orędzie, zapowiadać zbawienie, które budzi w duszy niepokój nakazujący poszukiwanie prawdy i podtrzymuje ją z pomocą niebieską w tych poszukiwaniach”²⁰ – nie może pozostać bierny, ale musi rozpoznawać okoliczności czasu i miejsca, ustosunkowywać się do nich, ducha nie gasić, prorocтва nie lekceważyć, wszystko badać, a co szlachetne zachowywać (por. 1 Tes 5,19-21). Dlatego Kościół, czyniąc zadość ewangelicznym nakazom, nie może nie nadążać za współczesnością. Stąd jego Magisterium formułuje trzy grupy zagadnień, z których należy i można odczytać zadania, jakie stawiane są mediom. Zgodnie z Katechizmem Kościoła Katolickiego: „We współczesnym społeczeństwie środki społecznego przekazu odgrywają wyjątkowo ważną rolę w informowaniu, rozwoju kultury i kształceniu. Rola ta wzrasta w związku z postępem technicznym, bogactwem i różnorodnością przekazywanych wiadomości, wpływem wywieranym na opinię publiczną” (nr 2493)²¹. Wyprowadzenie zadań z tych trzech funkcji: informacyjnej, kulturalnej i wychowawczej, nie jest proste, ale nie jest też niemożliwe. Jeśli uwzględniony zostanie

¹⁸ L. DYCZEWSKI, *Środki społecznego przekazu*, [w:] *Encyklopedia Katolicka*, t. XIX, Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, Lublin 2013, kol. 301.

¹⁹ A. LEPA, *Środki społecznego przekazu. 2. Aspekt pedagogiczny*, [w:] *Encyklopedia Katolicka*, t. XIX, kol. 302.

²⁰ IOANNES PAULUS PP. I, *Nuntius radiophonicus ad universum catholicum orbem datum* (27.08.1978), AAS 70 (1978), s. 691-699; tekst polski w: P. NITECKI (red.), *Jan Paweł I Nauczanie społeczne Kościoła 26 VIII – 28 IX 1978*, wyb. i tł. B. Różycka, Ośrodek Dokumentacji i Studiów Społecznych, Warszawa 1980, s. 20.

²¹ *Catechismus Catholicae Ecclesiae*, Libreria Editrice Vaticana, Città del Vaticano 1997; tekst polski w: *Katechizm Kościoła Katolickiego*, wyd. II, Pallottinum, Poznań 2002.

aspekt socjologiczny, na podstawie którego przyjmie się, że w opinii publicznej media nazywane są tzw. czwartą władzą, to biorąc pod uwagę przesłanki teologiczne, będące fundamentem władzy w Kościele (zob. Mt 20,25-26; 20,28; Mk 10,45), można stwierdzić – za papieżem Franciszkiem – że: „Prawdziwa władza jest służbą”²², a tym samym – za Papieską Radą ds. Środków Społecznego Przekazu – sformułować zadania mediów w perspektywie służby²³. W związku z tym, traktując o zadaniach środków społecznego przekazu, należy przez nie rozumieć następujące: 1) środki społecznego przekazu w służbie ludzi i kultur (AN 7); 2) środki społecznego przekazu w służbie dialogu ze światem (AN 8); 3) środki społecznego przekazu w służbie ludzkiej wspólnoty i postępu społecznego (AN 9); 4) środki społecznego przekazu w służbie wspólnoty kościelnej (AN 10); 5) środki społecznego przekazu w służbie nowej ewangelizacji (AN 11).

Nie sposób zatem z tego programu, jaki stoi przed mediami, nie odczytywać głosu Boga, który upomina się o człowieka – w sensie tak każdego pojedynczego człowieka, jak i członka społeczności czy wspólnoty. W centrum tego wołania o człowieka zawsze musi wybrzmiewać jego godność. Dlatego biorąc pod uwagę wskazane oczekiwania wobec mediów, można na ich podstawie wyróżnić dwa główne zadania: „promocja godności osoby ludzkiej stworzonej na obraz i podobieństwo Boże oraz misja przekazywania prawdy. Zadaniem ewangelizacji dzisiejszego świata przez media katolickie jest: ukazanie prawdziwej godności człowieka – osoby, a nie «rzeczy»; człowieka, który jest podmiotem, a nie przedmiotem, celem, a nie środkiem; podkreślenie wyjątkowości osoby ludzkiej odkupionej śmiercią Chrystusa na krzyżu; ukazywanie prymatu duchowości człowieka nad jego instynktami i cielesnymi odruchami. Troska o to, by w mediach była ukazywana integralna wizja osoby ludzkiej połączona z poszanowaniem jej godności od poczęcia aż po naturalną śmierć, nie jest niczym innym, jak urzeczywistnieniem głosu Chrystusa, który wciąż woła w obronie uciskanych i pokrzywdzonych, który pochyla się nad każdym rodzajem ludzkiej biedy, który okazuje miłosierdzie i głosi sprawiedliwość. Niejednokrotnie jasne mówienie o wartościach ewangelicznych jest zagłuszane przez głos «tego świata» czy wręcz głos «złego ducha». Są to z pewnością przemyślane i zamierzone działania, mające na

²² FRANCESCO PP., *Messa a Santa Marta, Il vero potere è servizio*, la preghiera per le vittime del tornado in Oklahoma (21.05.2013), „L'Osservatore Romano” anno CLIII, nr 116, mercoledì 22 maggio 2013, s. 8; tekst polski: http://www.opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/franciszek_i/homilie/marta_21052013.html [dostęp: 25.08.2015].

²³ PONTIFICIUM CONSILIUM DE COMMUNICATIONIBUS SOCIALIBUS, *Instructio pastoralis Aetatis novae de Communicationibus Socialibus vicesimo exeunte anno a promulgata Instructione Pastoralis Communio et progressio* (22.02.1992), AAS 84 (1992), s. 447-468 [dalej: AN]; tekst polski: „L'Osservatore Romano” 13 (1992), nr 6, s. 50-59.

celu wyciszenie głosu Chrystusa i zniekształcenie prawdziwego Bożego obrazu w człowieku. Dla mediów katolickich otwiera się zatem przestrzeń, która powinna być wypełniona, z jednej strony, jasną i konkretną, a z drugiej, nie mniej niż w innych mediach atrakcyjną prezentacją nauczania Chrystusa o człowieku, który prawdziwe i pełne szczęście może osiągnąć tylko w Bogu. [...] Drugim zadaniem mediów katolickich jest przekazywanie prawdy. Świat będzie mógł zobaczyć twarz Chrystusa i usłyszeć Jego głos tylko wtedy, gdy media same w sobie będą autentyczne. Musimy jasno powiedzieć, że głos Chrystusa jest głosem prawdy, a każdy głos prawdy jest w pewnym sensie głosem Chrystusa [...]. W przekazie informacji nie można pominąć tej fundamentalnej zasady kształtowania dojrzałych osobowości i relacji międzypersonalnych, jaką jest prawda. To dzięki niej człowiek staje się autentycznym człowiekiem, a chrześcijanin zarazem świadkiem i narzędziem ewangelizacji. Chrystus powiedział: «Jeżeli trwacie w nauce mojej [...] poznacie prawdę, a prawda was wyzwoli» (J 8,31.32). Prawda, która «wyzwala», nadaje sens i wartość relacjom interpersonalnym oraz czyni człowieka zdolnym do odważnego głoszenia Dobrej Nowiny, a przede wszystkim wartości moralnych w dzisiejszym świecie²⁴. Ewangelia, głoszona za pomocą środków społecznego przekazu, ma „nie tylko docierać do wielkiej liczby ludzi, ale także odznaczać się zdatnością przenikania do sumienia każdego, zapadnięcia w serce każdego pojedynczego człowieka, tak jakby on był jedynym ze wszystkim, co najbardziej w nim własne i osobiste, oraz zdatnością budzenia jego osobistego przyzwolenia i zobowiązania” (EN 45).

Zagadnieniom tym wiele miejsca w swoim nauczaniu poświęcił św. Jan Paweł II. Zwracając się do uczestników IV pielgrzymki Rodziny Radia Maryja do Rzymu, mówił: „Kościoł nie lęka się środków społecznego przekazu, przeciwnie, potrzebuje ich do swojej zbawczej misji, czyli do ewangelizacji. Czymże jest ewangelizacja? Jest głoszeniem ludzkości Dobrej Nowiny o Chrystusie, który przez swoją śmierć i zmartwychwstanie odkupił każdego człowieka. Środki przekazu właściwie wykorzystane oddają ludziom wielką przysługę. Muszą jednak podawać im rzetelną informację zgodnie z prawdą, a także ubogacać ducha, troszcząc się o formację religijną i moralną swoich słuchaczy. Udoskonalając ludzkie sumienia przyczyniają się do wspólnego dobra i do rozwoju całego społeczeństwa i narodu²⁵. Z kolei w czasie swojej IV pielgrzymki do Ojczyzny papież Polak nauczał: „Każdy podstęp wobec drugiego człowieka, każda skłonność do uży-

²⁴ S. JAŚKIEWICZ, *Ukazywać światu Chrystusa. Wywiad z kardynałem Zenonem Grocholewskim*, Pallottinum, Poznań 2015, s. 218-219.

²⁵ GIOVANNI PAOLO II, *Discorso agli ascoltatori di "Radio Maria" provenienti dalla Polonia* (16.10.1997), w: http://w2.vatican.va/content/john-paul-ii/pl/speeches/1997/october/documents/hf_jp-ii_spe_19971016_radio-maria.html [dostęp: 2.09.2015].

wania osoby ludzkiej w charakterze narzędzia, każde używanie słów po to, aby wpływać na innych swoim zagubieniem moralnym, swoim wewnętrznym nieporządkiem – wprowadza w życie społeczne atmosferę kłamstwa. Przez wiele lat doświadczaliśmy w wymiarze społecznym, że publicznie nie mówiono prawdy – i nie dopuszczano do jej mówienia. Istnieje przeto wielka potrzeba odkłamania naszego życia w różnych zakresach. Trzeba przywrócić niezastąpione niczym miejsce cnoty prawdomówności. Trzeba, by ona kształtowała życie rodzin, środowisk, społeczeństwa, środków przekazu, kultury, polityki i ekonomii²⁶. Następca św. Piotra w liście skierowanym do rodzin wyjaśniał: „Kościół jest świadom tego, iż jego obecność w świecie współczesnym [...] jest najściślej związana z rozwojem kultury i rozwój ten popiera. Dlatego śledzi z wielką uwagą kierunki rozwoju środków społecznej komunikacji, których zadaniem jest nie tylko *informować*, lecz również *formować* szerokie rzesze. Znając dobrze rozległe oddziaływanie tych środków, Kościół przestrzega często ludzi odpowiedzialnych za ich używanie przed fałszowaniem prawdy i rozmijaniem się z nią. O jakąż prawdę może chodzić w filmach, przedstawieniach, w programach radiowo-telewizyjnych zdominowanych na przykład przez pornografię? Czy jest to właściwa służba *prawdzie o człowieku*? Oto pytania, które trzeba stawiać tym, którzy pracują w tej dziedzinie i są za nią odpowiedzialni. Dzięki tej krytycznej refleksji nasza cywilizacja winna uświadomić samej sobie, że pomimo licznych osiągnięć pozytywnych jest z wielu względów *cywilizacją chorą i źródłem głębokich schorzeń człowieka*. Dlaczego jest właśnie tak? Dlatego, że cywilizacja ta została oderwana od pełnej prawdy o człowieku, od prawdy o tym, kim jest mężczyzna i kobieta jako istota ludzka. W rezultacie cywilizacja ta nie potrafi właściwie zrozumieć, czym naprawdę jest dar osób w małżeństwie, czym jest miłość odpowiedzialna za rodzicielstwo, na czym polega autentyczna wielkość rodzicielstwa i wychowania. Można więc bez przesady powiedzieć, że *środki masowego przekazu*, nawet gdy starają się poprawnie informować, jeżeli nie kierują się zdrowymi zasadami etycznymi, nie służą prawdzie w jej wymiarze zasadniczym. Oto dramat: nowoczesne środki komunikacji społecznej są poddane pokusie manipulacji przekazem, *zakłamując prawdę o człowieku*. Człowiek nie jest tym, kim siebie ogląda w reklamie i propagandzie w nowoczesnych środkach masowego przekazu. *Jest kimś więcej* jako jedność psychofizyczna, jako jedność duszy i ciała, jako osoba”²⁷. Problematyka najnowszych środków społecznego przekazu

²⁶ JAN PAWEŁ II, *Homilia w czasie Mszy św. (Olsztyn, 6 czerwca 1991 r.)*, [w:] *Jan Paweł II, Pielgrzymki do Ojczyzny 1979 · 1983 · 1987 · 1991 · 1995 · 1997. Przemówienia, homilie*, Wydawnictwo Znak, Kraków 1997, s. 668.

²⁷ IOANNES PAULUS PP. II, *Litterae Familiis datae ipso volvente Sacro Familiaie anno MCMXCIV Gratissimam sane* (2.02.1994), AAS 86 (1994), s. 868-925; tekst polski w: A. SPOR-

podjęta została także przez XIII Zwyczajne Zgromadzenie Synodu Biskupów w 2012 r. Synod dostrzegł niebezpieczeństwa, jakie ze sobą niosą media, ale również docenił ich znaczenie w procesie głoszenia Ewangelii i prawdy o człowieku. „Dziś, obok środków komunikacji bardziej tradycyjnych, takich jak przede wszystkim prasa i radio, które – odpowiadając na zapotrzebowanie – odnotowały w ostatnich latach lekki wzrost, nowe *media* w coraz większym stopniu służą ewangelizacyjnemu duszpasterstwu Kościoła, umożliwiając interakcję na różnych poziomach, lokalnym, krajowym, kontynentalnym, światowym. Dostrzega się potencjał tych środków komunikacji starych i nowych, zauważa się konieczność posługiwania się nową przestrzenią społecznościową, która się ukształtowała, posługując się w niej językiem i formami tradycji chrześcijańskiej. Odczuwa się potrzebę uważnego i wspólnego rozeznania, aby lepiej zrozumieć, jaki potencjał może ona stanowić w głoszeniu Ewangelii, ale także by we właściwy sposób dostrzec ryzyka i zagrożenia. Rozprzestrzenianie się tej kultury przynosi niewątpliwe korzyści: większy dostęp do informacji, większą możliwość poznania i wymiany, możliwość nowych form solidarności, kształtowania kultury o wymiarach coraz bardziej światowych, dzięki czemu wartości i największe osiągnięcia ludzkiej myśli i działalności stają się dziedzictwem wszystkich. Potencjał ten nie może jednak przysłaniać zagrożeń, które na skutek nadmiernego rozpowszechnienia takiej kultury już się pojawiły. Ujawnia się głęboki egocentryzm i skupienie się na potrzebach jednostki. Potwierdza się dominacja wymiaru emotywnego w kształtowaniu się relacji i więzów społecznych. Jesteśmy świadkami osłabienia i zaniku obiektywnej wartości głęboko ludzkich doświadczeń, takich jak refleksja czy cisza; przecenia się znaczenie własnych poglądów. Etyka i polityka stają się stopniowo widowiskiem. Ostatecznym punktem, do którego mogą prowadzić te zagrożenia, jest tak zwana kultura efemeryczności, natychmiastowości, pozorów, czyli społeczeństwo niezdolne do pamięci i do przyszłości. W takim kontekście nowa ewangelizacja wymaga od chrześcijan odwagi, by zadomowić się na tych «nowych areopagach», znajdując środki i sposoby na to, by również w tych ultranowoczesnych miejscach było obecne dziedzictwo edukacji i mądrości, które przechowuje tradycja chrześcijańska»²⁸.

Trzeba jednak pamiętać, że wyartykułowanie przez Magisterium Kościoła zadań wobec mediów, a tym samym danie im programu realizacji ich misji, nie może być tylko etapem, po którym Kościół postawi „kropkę”. Kościół – będąc wierny nauce Chrystusa – nie formułuje tylko zadań; sam również zobowiązany

---

NIAK (wybór i oprac.), *Listy pasterskie Ojca Świętego Jana Pawła II*, Znak, Kraków 1997, s. 247-326, nr 20.

²⁸ SYNOD BISKUPÓW, *XIII Zwyczajne Zgromadzenie Ogólne: Nowa ewangelizacja dla przekazu wiary chrześcijańskiej. Instrumentum laboris*, Libreria Editrice Vaticana, Watykan 2012, nr 61-62.

jest do ich realizacji. Na wszystkich szczeblach jego hierarchicznej struktury zastosowanie znajduje ta sama zasada: widzieć – oceniać – działać, formułowana również personalnie w formie bycia baczny obserwator, bardzo dobrym rządcą i sprawiedliwym sędzią²⁹. Stąd, w parze z programem dla mediów, które mają przekazywać prawdę, musi iść program dla tych, którzy tej prawdy mają bronić, troszcząc się – po pierwsze – o zachowanie prawowierności, a po drugie – o głoszenie tej prawdy w sposób znaczący, tak aby została usłyszana i przyjęta³⁰, ponieważ szybkość środków przekazu oraz intensywność selekcji treści dokonywanej przez media sprawia, że ewangeliczne „orędzie narażone jest bardziej niż kiedykolwiek na to, że ukaże się okaleczone i sprowadzone do pewnych jego

---

²⁹ Szerzej zob. M. SITARZ, *Podstawowe zasady w sprawowaniu władzy ustawodawczej biskupa diecezjalnego*, [w:] J. KRUKOWSKI, M. SITARZ, A. PASTWA (red.), *II Polski Synod Plenarny a synody diecezjalne*, Towarzystwo Naukowe KUL, Lublin 2015, s. 93-117.

³⁰ IOANNES PAULUS PP. II, *Adhortatio apostolica post-synodalis de episcopo ministro Evangelii Iesu Christi pro mundi spe Pastores gregis* (16.10.2003), AAS 96 (2004), s. 825-924; tekst polski w: W. KACPRZYK, M. SITARZ (red. i oprac.), *Ustrój hierarchiczny Kościoła. Wybór źródeł*, Wydawnictwo KUL, Lublin 2006, s. 310-400, nr 30. Warto w tym kontekście zwrócić uwagę chociażby na deklaracje doktrynalne: „Podejmując nowe zagadnienia i dążąc do tego, aby orędzie Chrystusa oświecało ludzkie sumienia i wskazywało im rozwiązania nowych problemów, które są konsekwencją przemian społecznych, biskupi zrzeszeni w Konferencji Episkopatu spełniają wspólnie funkcję nauczycielską, w pełni świadomi, że ich wypowiedzi podlegają pewnym ograniczeniom, nie mają bowiem znamion nauczania powszechnego, choć są oficjalne, autentyczne i ogłaszane w komunii ze Stolicą Apostolską. Winni zatem starać się nie utrudniać posługi nauczycielskiej biskupów na innych obszarach, biorąc pod uwagę fakt, że środki społecznego przekazu mogą nadać wydarzeniom zachodzącym w danym regionie znacznie szerszy rozgłos, czasem wręcz o zasięgu światowym. Przy założeniu, że autentyczne nauczanie biskupów – a więc to, które głoszą mocą autorytetu Chrystusa – musi rodzić się zawsze w komunii z Głową Kolegium i z jego członkami, jeżeli deklaracje doktrynalne Konferencji Episkopatów zostały przyjęte jednomyślnie, to niewątpliwie mogą zostać opublikowane w imieniu tychże Konferencji, wierni zaś są zobowiązani przyjąć z religijnym posłuszeństwem ducha to autentyczne magisterium swoich biskupów. Jeśli jednak brak takiej jednomyślności, sama tylko większość biskupów danej Konferencji nie może ogłosić ewentualnej deklaracji jako jej autentycznego nauczania, które winni przyjąć wszyscy wierni danego obszaru, chyba że uzyskają potwierdzenie (*recognitio*) Stolicy Apostolskiej, która jednak nie udzieli jej, jeśli większość ta nie obejmuje przynajmniej dwóch trzecich członków Konferencji mających prawo głosu decydującego. Interwencja Stolicy Apostolskiej ma tu charakter analogiczny do tej, jaka jest wymagana przez prawo kanoniczne, aby Konferencja Episkopatu mogła wydawać dekryty ogólne. Potwierdzenie (*recognitio*) Stolicy Apostolskiej ma ponadto gwarantować, że w obliczu nowych zagadnień, jakie pojawiają się w rezultacie szybkich przemian społecznych i kulturowych obecnej epoki, wypowiedzi doktrynalne będą umacniać komunii i nie staną się przeszkodą, ale przygotowaniem dla ewentualnych przyszłych wypowiedzi Magisterium powszechnego” (IOANNES PAULU PP. II, *Litterae apostolicae motu proprio datae de teologica et iuridica natura Conferentiarum Episcoporum Apostolos suos* (21.05.1998), AAS 90 (1998), s. 641-658; tekst polski w: W. KACPRZYK, M. SITARZ (red. i oprac.), *Ustrój hierarchiczny Kościoła. Wybór źródeł*, s. 286-301).

aspektów drugorzędnych”³¹. Dlatego wszystkie przedstawione dotychczas zadania powinny być tak realizowane, aby w ich centrum znajdowało się promowanie godności osoby ludzkiej, głoszenie prawdy i demaskowanie zła.

3. REALIZACJA ZADAŃ MEDIÓW JAKO WYKONYWANIE *MUNUS DOCENDI ECCLESIAE* W POLSCE

Zadania mediów wobec *munus docendi* są takie same zarówno w Kościele powszechnym, jak i w Kościołach partykularnych. W zależności jednak od okoliczności czasu i miejsca oraz szczególnych uwarunkowań, w których Kościół ten rozwija się, mogą być one uszczegóławiane lub doprecyzowywane w celu umożliwienia realizacji zadań podstawowych w tym zakresie. Uwzględniając wyszczególnione wcześniej zadania mediów, które rozumiane są w duchu służby, w pierwszej kolejności nie sposób nie przypomnieć stanowiska Konferencji Episkopatu Polski, która w 1978 r. nauczała: „Gdy snujemy te myśli i określamy zadania i obowiązki, może rodzić się obawa, jak pogodzić nasze zadanie w dziedzinie kultury narodowej z ponadnarodowym posłannictwem Ewangelii i Kościoła. Odpowiedź znajdujemy zarówno w posłannictwie Chrystusa, skierowanym do wszystkich narodów, jak i w obowiązku miłości Ojczyzny, którą Kościół zalicza do cnót chrześcijańskiego ludu Bożego. To wzajemne przenikanie się chroni od przerostu nacjonalizmu i zwyrodniałych rasizmów. Z doświadczenia dziejowego wiemy, że wszelkie próby wynaradawiania Polaków dawały zawsze odwrotne wyniki. [...] Dlatego też doświadczenia te są ostrzeżeniem dla wszystkich, którzy chcieliby ograniczać zakres wpływu kultury ojczyściej na wychowanie młodzieży lub kontrolować życie narodu w jego wewnętrznym duchowym rozwoju i potrzebach. [...] Znamienne, że we współczesnych środkach przekazu brak jest wszelkich informacji o życiu i pracach Kościoła, jak gdyby on w Polsce nie istniał. Najdonioślejsze zdarzenia z trudów tego Kościoła są przemilczane, chociaż mają bardzo często doniosłe znaczenie dla współczesnej Polski. [...] To do nas należy obudzać świadomość i ambicje, aby na polskiej ziemi urządzić się po polsku”³². Choć w pierwszym odczuciu może dziwić przytoczenie słów biskupów polskich

³¹ FRANCISCUS PP., *Adhortatio Apostolica Evangelii Gaudium* (24.11.2013), AAS 105 (2014), s. 1019-1137; OJCIEC ŚWIĘTY FRANCISZEK, *Adhortacja apostolska Evangelii gaudium o głoszeniu Ewangelii w dzisiejszym świecie*, wyd. II, Libreria Editrice Vaticana, Città del Vaticano 2014, nr 34.

³² *List Episkopatu o obowiązkach katolików w Polsce wobec kultury narodowej i religijnej* (21.05.1978), [w:] F. ADAMSKI (wybór i oprac.), *Kościół a kultura masowa*, Wydawnictwo Apostolstwa Modlitwy, Kraków 1987, s. 364-370, nr I.4 i II.4.

sprzed 38 lat, to jednak czy nie są to słowa wciąż aktualne? Czy dzisiaj te problemy nie są tożsame? Odpowiedź nasuwa się sama. Gdyby było inaczej, biskupi nie uregulowaliby np. kwestii występowania osób duchownych i zakonnych oraz przekazywania nauki chrześcijańskiej w mediach³³, czy nie prowadziliby rozmów z Krajową Radą Radiofonii i Telewizji. „Media katolickie wsłuchując się w oczekiwania Polaków, w nadzieje oraz lęki różnych grup społecznych, mają tu do odegrania ważną rolę, przedstawiając stanowisko Stolicy Apostolskiej oraz Konferencji Episkopatu Polski. Winny one stawać się płaszczyzną dialogu, tak, aby społeczeństwo mogło wyrobić sobie jasną opinię na temat przyszłości Europy oraz miejsca w niej Polski. Medialna edukacja społeczeństwa winna przyczynić się do tego, aby potrafiło ono spośród różnorodnego przekazu informacji i kultury wyrobić sobie pełny obraz świata i człowieka”³⁴.

Biorąc powyższe pod uwagę, należy postawić kolejne pytanie: w jaki sposób – na płaszczyźnie normatywnej – zadania mediów zostały skonkretyzowane przez ustawodawców Kościołów partykularnych w Polsce, aby można było mówić o realizacji przez media misji nauczycielskiej Kościoła w Polsce?

W dotychczas odbytych 44. synodach Kościołów partykularnych po Soborze Watykańskim II, 38 synodów poruszyło w swoich uchwałach kwestie dotyczące środków społecznego przekazu. Zagadnienia te znalazły odzwierciedlenie w dwóch synodach partykularnych i 36 diecezjalnych. Nie we wszystkich jednak zredagowane zostały zadania mediów wobec realizacji *munus docendi*. Ustawodawcy synodalni, normując zadania mediów, regulacje te skierowali bądź do wszystkich mediów, bądź do mediów katolickich³⁵.

Według ustawodawstwa pięciu Kościołów partykularnych w Polsce środki społecznego przekazu pełnią pomocniczą rolę w przepowiadaniu Słowa Bożego i w nauczaniu katechetycznym³⁶. Również w pięciu synodach (drugim i trzecim

³³ Normy KEP dotyczące występowania duchownych i osób zakonnych oraz przekazywania nauki chrześcijańskiej w audycjach radiowych i telewizyjnych [brak daty], „Akta Konferencji Episkopatu Polski” 1 (10) 2005, s. 74-76.

³⁴ Komunikat prasowy ze spotkania Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z przedstawicielami Konferencji Episkopatu Polski (14.03.2002), „Akta Konferencji Episkopatu Polski” 7 (2002), s. 50.

³⁵ Szerzej zob.: G. DELMANOWICZ, *Recepcja uchwał Soboru Watykańskiego II i norm Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 roku dotyczących środków społecznego przekazu w polskim ustawodawstwie synodalnym*, mps, Lublin 2015, ss. 531.

³⁶ *Przekazywanie Prawdy Bożej*, [w:] *Trzeci Synod Archidiecezji Warszawskiej*, Kuria Metropolitalna Warszawska, Warszawa 1975, stat. 36; *IV Synod Diecezji Tarnowskiej. Ad imaginem ecclesiae universalis (Lumen gentium 23)*, Tarnów 1982-1986, Kuria Diecezjalna, Tarnów 1990, stat. 57; *Statuty Archidiecezji Lwowskiej w Lubaczowie*, mps [b.m.r.w.], stat. 56; *Pierwszy Synod Diecezji Rzeszowskiej*, Poligrafia Wyższego Seminarium Duchownego w Rzeszowie, Rzeszów 2004, stat. 229 § 3.

gdańskim, krakowskim, poznańskim i sandomierskim) wskazano na konieczność użycia środków w przepowiadaniu³⁷, zaś w siedmiu (gnieźnieńskim, płockim, sandomierskim, zamojsko-lubaczowskim, warszawskim, poznańskim i legnickim) – na możliwość wykorzystania ich do tego celu³⁸; jednakże ustawodawca gnieźnieński zakazał zastępowanie głoszenia Słowa Bożego treściami upowszechnianymi w mediach³⁹, a poznański zalecił zachowywanie ostrożności w tym zakresie⁴⁰. Podobne regulacje znajdują się w prawie partykularnym archidiecezji: warszawskiej, katowickiej, gdańskiej i diecezji sandomierskiej, ale w odniesieniu do nauczania katechetycznego, gdzie ustawodawcy synodalni wykluczyli możliwość zastąpienia mediami treści, które przekazywane są w ramach katechezy⁴¹. Wśród zadań mediów, które przyczyniają się do realizowania misji nauczycielskiej Kościoła w Polsce, prawo partykularne określa: pomoc katechizowanym we wniknięciu w doktrynę chrześcijańską i stosowanie jej w życiu rodzinnym, szkolnym i zawodowym⁴²; ilustrowanie treści katechetycznych⁴³; pobudzanie do zaangażowania w katechezę jej uczestników oraz do poszukiwania prawdy⁴⁴; stymulowanie do zainteresowania się i aktywizacji w czasie katechezy, pomoc w kształtowaniu właściwej postawy moralnej, rozwijanie wrażliwości estetycz-

³⁷ *Statuty II Synodu Gdańskiego*, Kuria Biskupia Gdańska, Gdańsk–Oliwa 1976, stat. 123; *Głoszenie słowa Bożego*, [w:] *Duszpasterski Synod Archidiecezji Krakowskiej 1972-1979*, t. I: *Przebieg prac synodalnych. Dokumenty synodu*, Kuria Metropolitalna, Kraków 1985, s. 195, pkt 21; *Statuty Archidiecezjalnego Synodu Poznańskiego odprawionego pod przewodnictwem Księdza Arcybiskupa dra Antoniego Baraniaka Metropolity Poznańskiego*, [b.m.r.w.], stat. 487; *Aby byli jedno. Drugi Synod Diecezji Sandomierskiej. Dekrety i Instrukcje*, Hodie Wydawnictwo Diecezjalne, Sandomierz 1999, stat. 105; *III Synod Gdański. Misja ewangelizacyjna Kościoła Gdańskiego na początku nowego tysiąclecia*, t. I, Kuria Metropolitalna Gdańska, Gdańsk 2001, stat. 505.

³⁸ *XLII Synod Diecezji Płockiej (1987-1991)*, Płockie Wydawnictwo Diecezjalne, Płock 1992, stat. 305; *Aby byli jedno. Drugi Synod Diecezji Sandomierskiej*, stat. 128; *I Synod Diecezji Zamojsko-Lubaczowskiej 1996-2001*, Kuria Diecezjalna, Zamość 2001, stat. 84; *IV Synod Archidiecezji Warszawskiej*, Wydawnictwo Archidiecezji Warszawskiej, Warszawa 2003, stat. 190; *Instrukcja o korzystaniu ze środków społecznego przekazu i technologii informacyjnej w duszpasterstwie*, [w:] *I Synod Diecezji Legnickiej (2007-2012). Przypatrzmy się powołaniu naszemu*, t. I: *Program odnowy religijno-moralnej*, Diecezja Legnicka, Legnica 2012, s. 199, nr I.

³⁹ *Drugie Synod Archidiecezji Gnieźnieńskiej*, [b.m.r.w.], s. 66, pkt 1.

⁴⁰ *Synod Archidiecezji Poznańskiej 2004-2008 zwołany i przeprowadzony przez arcybiskupa Stanisława Gądeckiego*, t. II: *Statuty*, Wydawnictwo Świętego Wojciecha, Poznań 2008, stat. 235.

⁴¹ *Przekazywanie Prawdy Bożej*, stat. 37; *Wiara, modlitwa i życie w Kościele Katowickim. Uchwały I Synodu Diecezji Katowickiej*, wyd. II, Księgarnia św. Jacka, Katowice 2012, s. 32, uchwała III, pkt 3.1.5; *III Synod Gdański*, t. I, stat. 560; *Aby byli jedno. Drugi Synod Diecezji Sandomierskiej*, stat. 142.

⁴² *Kapłaństwo i życie konsekrowane jako wspólnota życia i posługi z Chrystusem*, [w:] *II Polski Synod Plenarny*, s. 179, nr 75.

⁴³ *Statuty II Synodu Gdańskiego*, stat. 170.

⁴⁴ *Wiara, modlitwa i życie w Kościele Katowickim*, s. 32, uchwała III, pkt 3.1.5.

nej⁴⁵; umożliwianie rozwoju wiary i prowadzenia uczniów do pełnej dojrzałości chrześcijańskiej⁴⁶. Poza zadaniami w dziedzinie głoszenia Słowa Bożego i katechizowania media mają swój udział również w wychowaniu chrześcijańskim. Oryginalne regulacje w tym przedmiocie zawiera synod diecezji łomżyńskiej. Według ustawodawcy łomżyńskiego: „środki społecznego przekazu mają odgrywać istotną rolę w wychowaniu politycznym społeczeństwa”⁴⁷. Natomiast w Łodzi synod odniósł się do realizacji zadania nauczania Kościoła poprzez media, postulując, aby publikacje, radio, film i telewizja miały szersze zastosowanie w wychowaniu religijno-moralnym⁴⁸.

Regulacje odnoszące się do zadań mediów katolickich znajdują się w II Polskim Synodzie Plenarnym oraz w pięciu synodach diecezjalnych. Synod Plenarny – w dokumencie *Ewangelizacja kultury i środków społecznego przekazu* – postawił przed tymi mediami zadania „niezwykle trudne i odpowiedzialne [...]”. Czasopisma katolickie [...] powinny być miejscem szerzenia prawdy, chrześcijańskiego optymizmu, postawy miłości oraz prowadzenia interesującego dialogu na tematy wychowawcze, uczenia modlitwy i zwyczajów katolickich, ukazywania sposobów osiągnięcia świętości w świecie, proponowania ciekawych wzorów życiowych dla dzieci i młodzieży, prezentowania możliwości godziwej rozrywki i odpoczynku itp. Rozgłośnie katolickie powinny wyróżniać się tym, że w coraz bardziej zsekularyzowanym świecie będą budziły podstawowe pytania egzystencjalne, poruszały sumienia i otwierały przestrzeń świętości. Dlatego mają one obowiązek przedstawiania całościowego nauczania Ewangelii i Kościoła także wtedy, gdy czerpią środki finansowe z nadawania świeckiej reklamy. Rozgłośnie katolickie, podobnie jak inne kościelne środki przekazu, muszą służyć dobru wspólnemu, to znaczy wspierać prawo wszystkich do informacji i być głosem wiarygodnym, nie uwikłanym w niczyje interesy, zarówno polityczne, jak i ekonomiczne” (s. 122, nr 88). Z kolei ustawodawcy w archidiecezjach: przemyskiej, gnieźnieńskiej i poznańskiej oraz w diecezji rzeszowskiej postanowili, że głównym zadaniem stojącym przed rozgłośniami diecezjalnymi jest ewangelizacja i propagowanie kultury chrześcijańskiej, między innymi przez produkcję i nadawanie programu radiowego, jak i działalność pozaantenową, przez którą należy

---

⁴⁵ *II Synod Diecezji Lubelskiej 1977-1985*, Lubelskie Wydawnictwo Diecezjalne, Lublin 1988, stat. 110.

⁴⁶ *Aby byli jedno. Drugi Synod Diecezji Sandomierskiej*, stat. 142.

⁴⁷ *I Synod Diecezji Łomżyńskiej 1995-2005. Prawo partykularne Kościoła Łomżyńskiego*, Łomżyńska Kuria Diecezjalna, Łomża 2005, stat. 654.

⁴⁸ *III Synod Archidiecezji Łódzkiej 1996-1998*, Archidiecezjalne Wydawnictwo Łódzkie, Łódź 1999, art. 181.

rozumieć organizowanie festynów, akcji charytatywnych czy koncertów⁴⁹. Ponadto w diecezji rzeszowskiej, poza realizacją powyższych zadań, rozgłośnie te zobowiązane zostały również do dokonywania wykładni katolickiej nauki społecznej⁵⁰, aby jej założenia były zrozumiałe dla odbiorców. Inaczej wygląda to w archidiecezji przemyskiej, w której funkcjonująca w niej rozgłośnia ma za zadanie prowadzić formację religijną, społeczną i kulturalną, której realizacja powinna się odbywać na podstawie katolickiej nauki społecznej⁵¹. Natomiast w diecezji pelplińskiej zadania rozgłośni diecezjalnych sprowadzają się do ożywienia dzieła ewangelizacji i pogłębienia duszpasterskiej działalności Kościoła poprzez rozpowszechnianie katolickiego programu radiowego, zaś wydawnictwo – dzięki wydawaniu czasopism – ma służyć pomocą i wspierać biskupa diecezjalnego w prowadzeniu dzieła ewangelizacji⁵².

ZAKOŃCZENIE

Zadania mediów wynikają z nakazu Chrystusa: „Idźcie więc i nauczajcie wszystkie narody [...]. Uczcie je zachowywać wszystko, co wam przykazałem” (Mt 28,19-20). W związku z tym, pierwszorzędnym obowiązkiem Kościoła jest ewangelizacja, która zawsze powinna odbywać się z uwzględnieniem poziomu słuchaczy i właściwym rozpoznawaniem przez Kościół znaków czasu. Dlatego realizując zadanie powierzone mu przez Założyciela, w dobie postępu technologicznego, Kościół nie może być nieobecny w środkach społecznego przekazu. Od Chrystusa otrzymał mandat do nauczania i został wyposażony we władzę, aby ten mandat mógł wykonywać. Jednakże jego zaangażowanie w dzieło przekazywania nauki chrześcijańskiej powinna cechować postawa służebna. Stąd też zadania mediów są różnymi rodzajami służby, rozpatrywanymi według ściśle określonych kryteriów, tj. 1) w służbie ludzi i kultur; 2) w służbie dialogu ze

⁴⁹ Statut rozgłośni «FARA» Katolickie Radio Krosno. Rozgłośnia Katolickiego Radia Archidiecezji Przemyskiej w Krośnie pw. św. Jana z Dukli [aneks nr 11], [w:] Synod Archidiecezji Przemyskiej 1995-2000. Statuty i aneksy, Wydawnictwo Archidiecezji Przemyskiej, Przemyśl [b.r.w.], s. 234, § 4; s. 236-237, §§ 1-3; Statut Radia Plus – św. Wojciech [załącznik nr 10], [w:] III Powojenny Synod Archidiecezji Gnieźnieńskiej z okazji Milenium jej powstania, wyd. II, Prymasowskie Wydawnictwo GAUDENTINUM, Gniezno 2005, s. 263-264, § 6; Statut «Emaus» – Katolickiego Radia Poznań, [w:] Synod Archidiecezji Poznańskiej 2004-2008, t. II, s. 381, § 7; Statut Katolickiego Radia «VIA» w Rzeszowie, [w:] Pierwszy Synod Diecezji Rzeszowskiej, s. 318, § 7.

⁵⁰ Statut Katolickiego Radia «VIA» w Rzeszowie, s. 318, § 7.

⁵¹ Statut rozgłośni «FARA» Katolickie Radio Krosno, s. 234, § 4.

⁵² Statut Katolickiej Rozgłośni Diecezji Pelplińskiej Radia «Głos» [aneks nr 22], [w:] Statuty I Synodu Diecezji Pelplińskiej, Bernardinum, Pelplin 2001, s. 180, art. 4.

światem; 3) w służbie ludzkiej wspólnoty i postępu społecznego; 4) w służbie wspólnoty kościelnej; 5) w służbie nowej ewangelizacji. Na podstawie wyróżnionych rodzajów służby można sformułować dwa główne zadania mediów: promocję godności osoby ludzkiej stworzonej na obraz i podobieństwo Boże oraz misję przekazywania prawdy i demaskowania zła. Nie są to jednak zadania łatwe do wykonania. Na ich realizację składa się wiele okoliczności. Prof. A. Nowak – cytując J. Pietrzaka – napisał: „Każda władza degeneruje, ponieważ daje możliwości, jakich nie posiadają inni ludzie. Czwarta władza degeneruje najbardziej, bo w odróżnieniu od władz: ustawodawczej, wykonawczej i sądowniczej jest najmniej sprawdzalna. Jest też najmniej zależna od społeczeństwa. Dysponując gazetą, radiem, telewizją, w gruncie rzeczy można pleść androny, fałszować rzeczywistość, fakty obiektywne zastępować «faktami prasowymi». Mamy w Polsce takie gazety, radiostacje, kanały TV, które mają ambicję, by kreować rzeczywistość, a nie opisywać ją jedynie. Wykraczają poza koncepcję czwartej władzy. Chcą być władzą każdą. Wpływać na stanowienie prawa, na decyzje administracyjne, wyroki sądowe... i właściwie na wszystko, co się rusza. To są ci ludzie i środowiska, które w normalnych procedurach demokracji są bez szans. Nie są w stanie otrzymać legitymacji od wyborców. Mimo to upierają się, by rządzić. W gruncie rzeczy negują demokrację. I to nawet niezupełnie z powodów politycznych, lecz bardziej charakterologicznych. Rozbuchane ego i szalejąca megalomania powodują fałszywą ocenę sytuacji swojej i ogólnej”⁵³. W tym kontekście, wobec trafnie dokonanej analizy sytuacji mediów w Polsce, wciąż aktualne są słowa św. Maksymiliana Marii Kolbe – patrona mediów katolickich: „Dobrze jest budować kościoły, mówić kazania, zakładać misje i szkoły, ale ten wszelki trud próżny będzie, jeśli zaniedbamy najważniejszą broń dzisiejszych czasów, tj. prasę”⁵⁴. Jeśli Kościół zaniedba środki społecznego przekazu, to zaniedba ewangelizację, co z kolei spowoduje, że człowieczeństwo w człowieku będzie coraz bardziej karłowacieć.

⁵³ A. NOWAK, *Nowe kroniki saskie z optymistycznym zakończeniem*, [w:] J. PIETRZAK, *Śmiech i złość. Felietony z lat 2008-2015*, Biały Kruk, Kraków 2015, s. 9.

⁵⁴ S. KRAJSKI (wybór i oprac.), *Św. Maksymilian M. Kolbe. Pisma wybrane*, Wydawnictwo św. Tomasza z Akwinu, Warszawa 1995, s. 52-55.

BIBLIOGRAFIA

ŹRÓDŁA PRAWA POWSZECHNEGO

- BENEDICTUS PP. XVI, Litterae apostolicae motu proprio datae quibus Pontificium Consilium de Nova Evangelizatione promovenda constituitur *Ubi cumque et semper* (21.09.2010), AAS 102 (2010), s. 788-792; tekst polski w: Mirosław SITARZ, Agnieszka ROMANKO, Urszula WASILEWICZ [i in.] (red. i oprac.), Ustrój hierarchiczny Kościoła. Wybór źródeł 2, Towarzystwo Naukowe KUL, Lublin 2013, s. 207-215.
- Catechismus Catholicae Ecclesiae, Libreria Editrice Vaticana, Città del Vaticano 1997; tekst polski w: Katechizm Kościoła Katolickiego, wyd. II, Pallottinum, Poznań 2002.
- Codex Iuris Canonici auctoritate Ioannis Pauli PP. II promulgatus (25.01.1983), AAS 75 (1983), pars II, s. 1-317; tekst polski: Kodeks Prawa Kanonicznego. Przekład polski zatwierdzony przez Konferencję Episkopatu, Pallottinum, Poznań 1984.
- FRANCESCO PP., Messa a Santa Marta, *Il vero potere è servizio*, la preghiera per le vittime del tornado in Oklahoma (21.05.2013), „L'Osservatore Romano” anno CLIII, nr 116, mercoledì 22 maggio 2013, s. 8; tekst polski: http://www.opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/franciszek_i/homilie/marta_21052013.html [dostęp: 25.08.2015].
- FRANCISCUS PP., Adhortatio Apostolica *Evangelii Gaudium* (24.11.2013), AAS 105 (2014), s. 1019-1137; OJCIEC ŚWIĘTY FRANCISZEK, Adhortacja apostolska *Evangelii gaudium* o głoszeniu Ewangelii w dzisiejszym świecie, wyd. II, Libreria Editrice Vaticana, Città del Vaticano 2014.
- GIOVANNI PAOLO II, Discorso agli ascoltatori di “Radio Maria” provenienti dalla Polonia (16.10.1997): http://w2.vatican.va/content/john-paul-ii/pl/speeches/1997/october/documents/hf_jp-ii_spe_19971016_radio-maria.html [dostęp: 2.09.2015].
- IOANNES PAULUS PP. I, Nuntius radiophonicus ad universum catholicum orbem datum (27.08.1978), AAS 70 (1978), s. 691-699; tekst polski w: Piotr NITECKI (red.), Jan Paweł I, Nauczanie społeczne Kościoła 26 VIII – 28 IX 1978, wybór i tł. Barbara Różycka, Ośrodek Dokumentacji i Studiów Społecznych, Warszawa 1980, s. 17-23.
- IOANNES PAULUS PP. II, Adhortatio apostolica post-synodalis de episcopo ministro Evangelii Iesu Christi pro mundi spe *Pastores gregis* (16.10.2003), AAS 96 (2004), s. 825-924; tekst polski w: Wiesław KACPRZYK, Mirosław SITARZ (red. i oprac.), Ustrój hierarchiczny Kościoła. Wybór źródeł, Wydawnictwo KUL, Lublin 2006, s. 310-400.
- IOANNES PAULUS PP. II, Litterae apostolicae motu proprio datae de teologica et iuridica natura Conferentiarum Episcoporum *Apostolos suos* (21.05.1998), AAS 90 (1998), s. 641-658; tekst polski w: Wiesław KACPRZYK, Mirosław SITARZ (red. i oprac.), Ustrój hierarchiczny Kościoła. Wybór źródeł, Wydawnictwo KUL, Lublin 2006, s. 286-301.
- IOANNES PAULUS PP. II, Litterae Familiis datae ipso volente Sacro Familiaie anno MCMXCIV *Gratissimam sane* (2.02.1994), AAS 86 (1994), s. 868-925; tekst polski w: Artur SPORNIK (wybór i red.), Listy pasterskie Ojca Świętego Jana Pawła II, Znak, Kraków 1997, s. 247-326.

- JAN PAWEŁ II, Homilia w czasie Mszy św. (Olsztyn, 6 czerwca 1991 r.), w: Jan Paweł II, Pielgrzymki do Ojczyzny 1979 · 1983 · 1987 · 1991 · 1995 · 1997. Przemówienia, homilie, Wydawnictwo Znak, Kraków 1997, s. 665-673.
- PAULUS PP. VI, Adhortatio apostolica Ad Episcopos, Sacerdotes et Christifideles totius Catholicae Ecclesiae: de Evangelizatione in mundo huius temporis *Evangelii nuntiandi* (8.12.1975), AAS 68 (1976), s. 5-76; tekst polski: Adhortacja apostolska papieża Pawła VI do biskupów, kapłanów i wiernych całego Kościoła katolickiego o ewangelizacji w świecie współczesnym, Referat Katechetyczny, Kielce 1990.
- PONTIFICIUM CONSILIUM DE COMMUNICATIONIBUS SOCIALIBUS, Instructio pastoralis *Aetatis novae* de Communicationibus Socialibus vicesimo exeunte anno a promulgata Instrukcione Pastoralis *Communio et progressio* (22.02.1992), AAS 84 (1992), s. 447-468; tekst polski: „L'Osservatore Romano” 13 (1992), nr 6, s. 50-59.
- PONTIFICIUM CONSILIUM INSTRUMENTIS COMMUNICATIONIS Socialis Praepositum, Instructio pastoralis ad Decretum Concilii Oecumenici Vaticani II de Instrumentis Communicationis Socialis rite applicandum de mandato eiusdem Concilii exarata *Communio et progressio* (23.05.1971), AAS 63 (1971), s. 593-656; tekst polski w: Edward SZTAFROWSKI (oprac.), Posoborowe prawodawstwo kościelne (dokumenty prawno-liturgiczne), t. IV, z. 1, Akademia Teologii Katolickiej, Warszawa 1972, s. 186-320 (nr 7083-7269).
- SACROSANCTUM CONCILIUM OECUMENICUM VATICANUM II, Constitutio de Sacra Liturgia *Sacrosanctum Concilium* (4.12.1963), AAS 56 (1964), s. 97-138; tekst polski w: SOBÓR WATYKAŃSKI II, Konstytucje, dekryty, deklaracje, tekst polski, nowe tłumaczenie, Pallottinum, Poznań 2002, s. 48-78.
- SACROSANCTUM CONCILIUM OECUMENICUM VATICANUM II, Constitutio pastoralis de Ecclesia in mundo huius temporis *Gaudium et spes* (7.12.1965), AAS 58 (1966), s. 1025-1115; tekst polski w: SOBÓR WATYKAŃSKI II, Konstytucje, dekryty, deklaracje, tekst polski, nowe tłumaczenie, Pallottinum, Poznań 2002, s. 526-606.
- SACROSANCTUM CONCILIUM OECUMENICUM VATICANUM II, Declaratio de educatione christiana *Gravissimum educationis* (28.10.1965), AAS 58 (1966), s. 728-739; tekst polski w: SOBÓR WATYKAŃSKI II, Konstytucje, dekryty, deklaracje, tekst polski, nowe tłumaczenie, Pallottinum, Poznań 2002, s. 314-324.
- SACROSANCTUM CONCILIUM OECUMENICUM VATICANUM II, Declaratio de libertata religiosa *Dignitatis humanae* (7.12.1965), AAS 58 (1966), s. 929-946; tekst polski w: SOBÓR WATYKAŃSKI II, Konstytucje, dekryty, deklaracje, tekst polski, nowe tłumaczenie, Pallottinum, Poznań 2002, s. 410-421.
- SACROSANCTUM CONCILIUM OECUMENICUM VATICANUM II, Decretum de activitate missionali Ecclesiae *Ad gentes divinitus* (7.12.1965), AAS 58 (1966), s. 947-990; tekst polski w: SOBÓR WATYKAŃSKI II, Konstytucje, dekryty, deklaracje, tekst polski, nowe tłumaczenie, Pallottinum, Poznań 2002, s. 433-471.
- SACROSANCTUM CONCILIUM OECUMENICUM VATICANUM II, Decretum de apostolatu laicorum *Apostolicam actuositatem* (18.11.1965), AAS 58 (1966), s. 837-864; tekst polski w: SOBÓR WATYKAŃSKI II, Konstytucje, dekryty, deklaracje, tekst polski, nowe tłumaczenie, Pallottinum, Poznań 2002, s. 377-401.
- SACROSANCTUM CONCILIUM OECUMENICUM VATICANUM II, Decretum de instrumentis communicationis socialis *Inter mirifica* (4.12.1963), AAS 56 (1964), s. 145-157; tekst

- polSKI w: SOBÓR WATYKAŃSKI II, Konstytucje, dekry, deklaracje, tekst polski, nowe tłumaczenie, Pallottinum, Poznań 2002, s. 87-95.
- SACROSANCTUM CONCILIUM OECUMENICUM VATICANUM II, Decretum de institutione sacerdotali *Optatam totius* (28.10.1965), AAS 58 (1966), s. 713-727; tekst polski w: SOBÓR WATYKAŃSKI II, Konstytucje, dekry, deklaracje, tekst polski, nowe tłumaczenie, Pallottinum, Poznań 2002, s. 288-301.
- SACROSANCTUM CONCILIUM OECUMENICUM VATICANUM II, Decretum de pastorali Episcoporum munere in Ecclesia *Christus Dominus* (28.10.1965), AAS 58 (1966), s. 673-696; tekst polski w: SOBÓR WATYKAŃSKI II, Konstytucje, dekry, deklaracje, tekst polski, nowe tłumaczenie, Pallottinum, Poznań 2002, s. 236-258.
- SACROSANCTUM CONCILIUM OECUMENICUM VATICANUM II, Decretum de presbyterorum ministerio et vita *Presbyterorum ordinis* (28.10.1965), AAS 58 (1966), s. 991-1024; tekst polski w: SOBÓR WATYKAŃSKI II, Konstytucje, dekry, deklaracje, tekst polski, nowe tłumaczenie, Pallottinum, Poznań 2002, s. 478-508.
- SYNOD BISKUPÓW, XIII Zwyczajne Zgromadzenie Ogólne: Nowa ewangelizacja dla przekazu wiary chrześcijańskiej. Instrumentum laboris, Libreria Editrice Vaticana, Watykan 2012.

ŹRÓDŁA PARTYKULARNEGO PRAWA POLSKIEGO

- I Synod Diecezji Legnickiej (2007-2012). Przypatrzmy się powołaniu naszemu, t. I: Program odnowy religijno-moralnej, Diecezja Legnicka, Legnica 2012.
- I Synod Diecezji Łomżyńskiej 1995-2005. Prawo partykularne Kościoła Łomżyńskiego, Łomżyńska Kuria Diecezjalna, Łomża 2005.
- I Synod Diecezji Zamojsko-Lubaczowskiej 1996-2001, Kuria Diecezjalna, Zamość 2001.
- II Polski Synod Plenarny (1991-1999), Pallottinum, Poznań 2001.
- II Synod Diecezji Lubelskiej 1977-1985, Lubelskie Wydawnictwo Diecezjalne, Lublin 1988.
- III Powojenny Synod Archidiecezji Gnieźnieńskiej z okazji Milenium jej powstania, wyd. II, Prymasowskie Wydawnictwo GAUDENTINUM, Gniezno 2005.
- III Synod Archidiecezji Łódzkiej 1996-1998, Archidiecezjalne Wydawnictwo Łódzkie, Łódź 1999.
- III Synod Gdański. Misja ewangelizacyjna Kościoła Gdańskiego na początku nowego tysiąclecia, t. I, Kuria Metropolitalna Gdańska, Gdańsk 2001.
- IV Synod Archidiecezji Warszawskiej, Wydawnictwo Archidiecezji Warszawskiej, Warszawa 2003.
- IV Synod Diecezji Tarnowskiej. Ad imaginem ecclesiae universalis (Lumen gentium 23), Tarnów 1982-1986, Kuria Diecezjalna, Tarnów 1990.
- XLII Synod Diecezji Płockiej (1987-1991), Płockie Wydawnictwo Diecezjalne, Płock 1992.
- Aby byli jedno. Drugi Synod Diecezji Sandomierskiej. Dekry i Instrukcje, Hodie Wydawnictwo Diecezjalne, Sandomierz 1999.
- Drugi Synod Archidiecezji Gnieźnieńskiej, [b.m.r.w.].
- Duszpasterski Synod Archidiecezji Krakowskiej 1972-1979, t. I: Przebieg prac synodalnych. Dokumenty synodu, Kuria Metropolitalna, Kraków 1985.

- Komunikat prasowy ze spotkania Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z przedstawicielami Konferencji Episkopatu Polski (14.03.2002), „Akta Konferencji Episkopatu Polski” 7 (2002), s. 50.
- List Episkopatu o obowiązkach katolików w Polsce wobec kultury narodowej i religijnej (21.05.1978), [w:] Franciszek ADAMSKI (wybór i oprac.), Kościół a kultura masowa, Wydawnictwo Apostolstwa Modlitwy, Kraków 1987, s. 364-370.
- Normy KEP dotyczące występowania duchownych i osób zakonnych oraz przekazywania nauki chrześcijańskiej w audycjach radiowych i telewizyjnych [brak daty], „Akta Konferencji Episkopatu Polski” 1 (10) 2005, s. 74-76.
- Pierwszy Synod Diecezji Rzeszowskiej, Poligrafia Wyższego Seminarium Duchownego w Rzeszowie, Rzeszów 2004.
- Statuty Archidiecezjalnego Synodu Poznańskiego odprawionego pod przewodnictwem Księdza Arcybiskupa dra Antoniego Baraniaka Metropolity Poznańskiego, [b.m.r.w.].
- Statuty Archidiecezji Lwowskiej w Lubaczowie, mps [b.m.r.w.].
- Statuty I Synodu Diecezji Pelplińskiej, Bernardinum, Pelplin 2001.
- Statuty II Synodu Gdańskiego, Kuria Biskupia Gdańska, Gdańsk-Oliwa 1976.
- Synod Archidiecezji Poznańskiej 2004-2008 zwołany i przeprowadzony przez arcybiskupa Stanisława Gądeckiego, t. II: Statuty, Wydawnictwo Świętego Wojciecha, Poznań 2008.
- Synod Archidiecezji Przemyskiej 1995-2000. Statuty i aneksy, Wydawnictwo Archidiecezji Przemyskiej, Przemyśl [b.r.w.].
- Trzeci Synod Archidiecezji Warszawskiej, Kuria Metropolitalna Warszawska, Warszawa 1975.
- Wiara, modlitwa i życie w Kościele Katowickim. Uchwały I Synodu Diecezji Katowickiej, wyd. II, Księgarnia św. Jacka, Katowice 2012.

LITERATURA

- DELMANOWICZ Grzegorz, Recepcja uchwał Soboru Watykańskiego II i norm Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 roku dotyczących środków społecznego przekazu w polskim ustawodawstwie synodalnym, mps, Lublin 2015.
- DYCZEWSKI Leon, Środki społecznego przekazu, [w:] Encyklopedia Katolicka, t. XIX, Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, Lublin 2013, kol. 301-302.
- JAŚKIEWICZ Sylwester, Ukazywać światu Chrystusa. Wywiad z kardynałem Zenonem Grocholewskim, Pallottinum, Poznań 2015.
- KRAJSKI Stanisław (wybór i oprac.), Św. Maksymilian M. Kolbe. Pisma wybrane, Wydawnictwo św. Tomasza z Akwinu, Warszawa 1995.
- LEPA Adam, Środki społecznego przekazu. 2. Aspekt pedagogiczny, [w:] Encyklopedia Katolicka, t. XIX, Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, Lublin 2013, kol. 302-303.
- LIS Marek (oprac i red.), Orędzia Papieskie na Światowe Dni Komunikacji Społecznej 1967-2002, Edycja Świętego Pawła, Częstochowa 2002.
- NOWAK Andrzej, Nowe kroniki saskie z optymistycznym zakończeniem, [w:] Jan PIETRZAK, Śmiech i złość. Felietony z lat 2008-2015, Biały Kruk, Kraków 2015, s. 6-9.

SITARZ Mirosław, Podstawowe zasady w sprawowaniu władzy ustawodawczej biskupa diecezjalnego, [w:] Józef KRUKOWSKI, Mirosław SITARZ, Andrzej PASTWA (red.), II Polski Synod Plenarny a synody diecezjalne, Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, Lublin 2015, s. 93-117.

ZADANIA MEDIÓW W REALIZACJI MISJI NAUCZYCIELSKIEJ KOŚCIOŁA W POLSCE

Streszczenie

Z woli Jezusa Chrystusa posłannictwem Kościoła jest ewangelizacja. Stanowi ona podstawę do wyznaczenia ogólnych zadań mediów, którymi są: 1) promocja godności człowieka i 2) głoszenie prawdy oraz demaskowanie zła. Łącząc socjologiczne rozumienie środków społecznego przekazu jako władzy z teologicznymi przesłankami sprawowania władzy w Kościele, która ma być służbą, można sformułować szczegółowe zadania mediów, jako różnych rodzajów służby spełnianej: 1) wobec ludzi i kultur, 2) w dialogu ze światem, 3) wobec wspólnoty ludzkiej i postępu społecznego, 4) wobec wspólnoty kościelnej i 5) wobec nowej ewangelizacji.

Słowa kluczowe: środki społecznego przekazu; ewangelizacja; prawda; władza; służba

MEDIA TASKS IN THE REALIZATION OF THE TEACHING MISSION OF THE CHURCH IN POLAND

Summary

By the will of Jesus Christ, the evangelization is the mission of the Church. It is the basis for designation the general tasks, which are: 1) the promotion of human dignity and 2) the proclamation of the truth and exposing the evil. Connecting a sociological understanding the instruments of social communication as a power, with a theological reasons of the exercise of power in the Church, which has to be the service, the specific tasks of the media can be formulated as a different types of service: 1) to the people and cultures; 2) in dialogue with the world; 3) to the human community and the social progress; 4) to the Church community and 5) to the new evangelization.

Key words: instruments of social communication; evangelization; truth; power; service